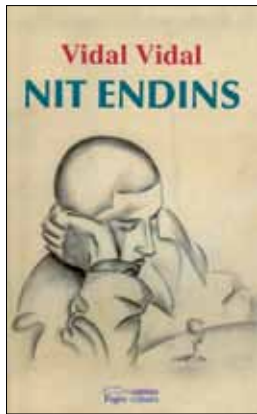

Nit endins

Vidal Vidal,
Nit endins,
Pagès editors,
Lleida 2011.

Vidal Vidal, articulista prou conegut a la Catalunya ponentina per les seves col·laboracions setmanals al diari *Segre*, acaba de publicar l'obra *Nit endins* després de deu anys de silenci com a novel·lista —*Esperaré el dia i la nit*— i de vuit com a narrador —*Com és que el cel no cau?*—. La seva dedicació a la política durant set anys —fou delegat d'Indústria, Comerç i Turisme de la Generalitat a Lleida durant el Govern Tripartit— va fer que desés la ploma de creador literari en la foscor d'un calaix. Una ploma que ara torna a escriure novella per a gaudi d'aquells a qui ens agrada associar vida i lectura.

D'entrada, la novella *Nit endins* ens situa en el marc que tant coneix i estima Vidal Vidal: la ciutat de Lleida, la ciutat «dolça i secreta» del poeta Màrius Torres, com ens recorda l'autor. És en aquesta ciutat, doncs, on viu el protagonista, Andreu Comella, i on circula de nit per les modernes carreteres que l'envolten. Però dins el cotxe no hi viatja sol, sinó que l'acompanyen molts records personals i l'acompanya Frank Sinatra, que li acaricia íntimament l'orella amb la seva modulada veu. Una conducció en la nit que ben aviat es convertirà en una reflexió profunda cap a l'interior de la seva persona.

Una persona, Andreu Comella, que és molt comuna en la nostra societat d'avui. Vidal Vidal ens el presenta com un home de mitjana edat, crític gastronòmic, separat, amb un fill que veu puntualment i una casa que li cau a sobre de pura solitud. D'altra banda, les feines de la llar li vénen grans, com a la majoria d'homes d'avui una mica granats. Malgrat l'edat, però, no pot deixar de plaure's amb alguna fantasia voluptuosa davant el cos d'una dona que l'atreu. Allò que no li plau tant, en canvi, són aquestes colles de brètols d'avui —més pròpies de les grans ciutats que dels pobles petits de la ruralia—, que es comporten com si el món fos seu, enemics de la convivència ciutadana. Un mosaic molt d'ara, molt concret, molt real.

Un realisme que és un dels valors forts de *Nit endins*, perquè fa la narració força plausi-

ble als ulls del lector. Un realisme ara màgic, com quan Andreu Comella viu els primers anys de felicitat en parella, amb esperances i tot de formar una família nombrosa, i un realisme ara de fracàs, de desengany, de drama personal, quan descobreix que la seva dona se'n va al llit amb un altre home.

Un realisme que es continuarà fent patent quan Andreu Comella, portat per la seva dèria d'historiador, descobreix la tradició lleidatana del Sant Drap, la robeta amb què Maria va embolcallar el Nen Jesús, una relíquia que va arribar a Lleida en el segle XIII, de la mà del mercader Arnau de Solsona, i en va desaparèixer durant la guerra del 36. Una desaparició que de mica en mica l'anirà obsessionant, fins al punt de començar una investigació a fi de saber què se'n va fer. En aquesta recerca, la novella pren un caire de pel·lícula de carretera, de *road movie*, en un viatge que durà Andreu Comella cap a Castella i Portugal. Aquí, Vidal Vidal ens ofereix, amb un control força precís sobre el ritme narratiu, un bon retrat psicològic del protagonista de *Nit endins*, Andreu Comella, juntament amb el dels altres acòlits que hi desfilen.

Un Andreu Comella i uns acòlits que són personatges d'una Lleida benestant, econòmicament puixant, però que retraten el fracàs interior, en general, de la generació que va néixer quan la dictadura franquista bombardejava el poble català amb aquella campanya dels «vint-i-cinc anys de pau».

Un buit interior que intenten apaivagar amb bons cotxes, amb estones de joc a la ruleta dels casinos, amb sexe del moment o d'adulteri, que tant busquen l'home com la dona, imatge d'un temps que avui fa les darreres espernegades... En *Nit endins* hi ha ideals de joventut que se n'han anat en orris, hi ha frustració personal davant uns somnis que les circumstàncies de la vida han fet que es capgessin, i hi ha incomunicació, una de les xacres més modernes d'una societat que, curiosament, mai no havia estat tan ben comunicada com avui.

Però en *Nit endins* també hi ha estimació i amor. Hi ha estimació a la història, als coneixements, i estimació a la terra, a la naturalesa, que Vidal Vidal canta i descriu, en alguns passatges, amb una literatura d'una plasticitat brillant. I hi ha amor a la sang, al fill, al continuador de la nissaga. Quan Andreu Comella es desplaça a la recerca del Sant Drap, Iluny de Lleida, enyora profundament la presència del seu fill, en Joan. Un fill que és, per sobre de tot, «l'element més sòlid que el manté lligat al món».

Vidal Vidal ens acaba de regalar, amb *Nit endins*, una novella ben pensada i ben redactada, amb una bona càrrega d'allò que ha de fer sempre una novella, una bona novella: entretenir, il·lustrar i, alhora, plantejar qüestions al lector. ♦

JOSEP ESPUNYES

Andreu Bosch i Rodoreda,
El lèxic alguerès de l'agricultura i la ramaderia entre els segles XVII i XVIII,
Institut d'Estudis Catalans,
Barcelona 2012.

Estudi filològic del lèxic dels *Registres de danys* de la *Barra-celleria* a l'Alguer del període 1683-1874, escrits íntegrament en català i conservats a l'Arxiu Històric Municipal de l'Alguer. A partir de quatre camps lèxico-semàntics relatius a l'agricultura i la ramaderia (noms del bestiar, la terra, la producció i la indústria agrícoles, i les eines), l'estudi dona compte de les interferències lèxiques dels parlars sards en l'alguerès entre els segles XVII i XVIII. Inclou uns apèndixs en format CD-ROM amb l'edició dels *Registres de danys* (1683-1874), que s'incorporen al projecte *Scripta* de la Universitat de Barcelona.